

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/54/2016
Identifikačné číslo spisu:	1111244421
Dátum vydania rozhodnutia:	22.02.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1111244421.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci žalobkyne PaedDr. Z. Z., bývajúcej vo N. Q., N. Q. XXX, zastúpenej FUTEJ & Partners, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Radlinského 2, v mene ktorej koná ako konateľ advokát JUDr. Daniel Futej, CSc., proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Národná banka Slovenska, so sídlom v Bratislave, Imricha Karvaša 1, o náhradu škody, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 10C/179/2011, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 30. júla 2015 sp. zn. 3Co/359/2014, 3Co/360/2014, 3Co/361/2014, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 30. júla 2015 sp. zn. 3Co/359/2014, 3Co/360/2014, 3Co/361/2014 vo výrokoch I. a IV. z r u š u j e a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie. Vo zvyšku dovolanie o d m i e t a .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 2. apríla 2014 č. k. 10C/179/2011-565 žalobu žalobkyne zamietol, žalovanej náhradu trov konania nepriznal a zároveň zamietol aj návrh žalobkyne na podanie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru Európskej únie podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie. Zamietnutie žaloby odôvodnil predovšetkým tým, že v konaní nebol preukázaný nesprávny úradný postup ako jedna zo základných podmienok požadovaných zákonom č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov na úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody.

2. O odvolaní žalobkyne rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 30. júla 2015 sp. zn. 3Co/359/2014, 3Co/360/2014, 3Co/361/2014 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdil. Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie, že v konaní nebol preukázaný nesprávny úradný postup žalovanej ako základný predpoklad vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Považoval preto rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny. Odvolací súd zároveň vyššie označeným rozsudkom potvrdil uznesenia súdu prvej inštancie z 23. mája 2014 č. k. 10C/179/2011-581 a č. k. 10C/179/2011-583 (prvým bola žalobkyni uložená povinnosť zaplatiť súdny poplatok 20 eur za podané odvolanie s poukazom na položku č. 7a Sadzobníka súdnych poplatkov v zákone č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov, ďalej

len „sadzobník“ a „zákon o súdnych poplatkoch“; druhým potom povinnosť zaplatiť súdny poplatok 21,60 eura za vyhotovenie rovnopisov elektronických podaní, v tomto prípade s poukazom na položku č. 20a sadzobníka v zákone o súdnych poplatkoch) a napokon žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Potvrdenie odvolaním napadnutých uznesení súdu prvej inštancie odôvodnil ich vecnou správnosťou. Uviedol, že s účinnosťou od 1. októbra 2012 sa podanie žaloby na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom spoplatňuje súdnym poplatkom vo výške 20 eur, pričom v rovnakej výške sa v konaní o takejto žalobe vyberá aj súdny poplatok za odvolanie vo veci samej. Keďže v posudzovanej veci bolo odvolacie konanie začaté po 1. októbri 2012, podaním odvolania vznikla žalobkyni poplatková povinnosť. Súd prvého stupňa jej preto podľa položky č. 7a sadzobníka správne vyrubil poplatok v sume 20 eur. Rovnaké právne závery uplatnil aj pri súdnom poplatku podľa položky č. 20a sadzobníka, kedy je rozhodujúci čas doručenia elektronických podaní.

3. Proti tomuto rozsudku podala dovolanie žalobkyňa. Navrhla zrušenie rozsudku odvolacieho súdu a vrátenia veci na ďalšie konanie súdu prvej inštancie (takže tu šlo o zjavnú, nech aj v rámci dovolacieho návrhu výslovne nevyjadrenú požiadavku na zrušenie rozhodnutí súdov oboch nižších inšancií). Dovolanie odôvodnila odňatím jej možnosti konať pred súdom podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku (zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „O. s. p.“ alebo „Občiansky súdny poriadok“) a dovolacími dôvodmi uvedenými v § 241 ods. 2 písm. a/, b/ a c/ O. s. p. Za odňatie možnosti konať pred súdom okrem iného považovala nedoručenie vyjadrenia žalovanej k odvolaniu, čím došlo aj k porušeniu jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (príloha oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.), poukazujúc pritom aj na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej tiež „ESLP“) z 13. januára 2015 vo veci Trančíková proti Slovenskej republike.

4. Žalovaná navrhla, aby dovolací súd dovolanie odmietol alebo zamietol.

5. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „C. s. p.“ alebo „Civilný sporový poriadok“). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 30. júni 2016, postupoval na základe úpravy prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p. (podľa ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže dovolanie v tejto veci bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho tu v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku rešpektujúc, že podľa § 470 ods. 2 C. s. p. procesné účinky dovolania podaného pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované aj po 30. júni 2016. Nevyhnutnosť takéhoto posudzovania vyplýva tiež zo základných princípov Civilného sporového poriadku, a to princípu spravodlivej ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní strán dovolacieho konania, ktoré začalo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1 a ods. 2 C. s. p.), a princípu ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C. s. p.).

6. Najvyšší súd ako súd, ktorého funkčná príslušnosť na prejednanie dovolania a rozhodnutie o ňom ostala zachovaná aj po nadobudnutí účinnosti nových kódexov civilného procesného práva (v tejto súv. por. tiež § 10a ods. 1 O. s. p., § 35 C. s. p. aj nedostatok osobitnej úpravy v Civilnom mimosporovom poriadku, teda v zákone č. 161/2015 Z. z.), po zistení, že dovolanie bolo podané včas k tomu oprávneným subjektom, zastúpeným advokátom v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 C. s. p., skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je čiastočne prípustné a súčasne aj dôvodné, a preto treba rozhodnutie odvolacieho súdu čiastočne zrušiť.

7. Podľa § 236 ods. 1 O. s. p. šlo dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťal.

8. Podľa § 238 O. s. p. dovolanie bolo prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (odsek 1). Dovolanie bolo prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (odsek 2) a napokon tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak šlo o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (odsek 3).

9. V danej veci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 až 3 O. s. p., pretože nejde o zmeňujúci, ale o potvrdzujúci rozsudok. Rozhodnutiu odvolacieho súdu nepredchádzalo rozhodnutie dovolacieho súdu obsahujúce právny názor v tejto veci. Nejde ani o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil, že je dovolanie proti nemu prípustné a nejedná sa ani o rozsudok, ktorým by bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4. Dovolanie preto podľa týchto zákonných ustanovení prípustné nie je.

10. V súlade s ustanovením § 242 ods. 1 O. s. p., ktoré ukladalo dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 ods. 1 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa odvolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 ods. 1 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťalo dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, bolo postihnuté niektorou z procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

11. Vady konania podľa ustanovenia § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O. s. p. žalobkyňa nenamietala a ich existenciu po preskúmaní veci nezistil ani odvolací súd.

12. Žalobkyňa v dovolaní tvrdila, že jej postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.).

13. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, právo na doručenie odvolania, právo na možnosť vyjadriť sa k podanému odvolaniu, právo na doručenie vyjadrenia k odvolaniu a pod.).

14. Preskúmaním veci bolo zistené, že žalovaná reagovala na odvolanie žalobkyne podaním z 11. júna 2014 (č. l. 588 spisu), ktoré nebolo doručené žalobkyni na vyjadrenie. K tomuto zisteniu dovolací súd poznamenáva, že Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci R. proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie

rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

15. Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmvanej veci potrebné zohľadniť, že vyjadrenie žalovanej k odvolaniu žalobkyne bolo formulované ako právna a skutková argumentácia a žalobkyni mala byť preto daná možnosť sa s týmto podaním oboznámiť. Zo spisu vyplýva, že v danom prípade žalobkyni táto možnosť nebola vytvorená. Keďže porušenie práva na spravodlivé konanie vyššie uvedeným spôsobom nerešpektujúcim princíp rovnosti zbrani bolo dôsledkom nesprávneho postupu súdov v odvolacom konaní, bola žalobkyni odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. V dovolaní sa teda opodstatnene namieta, že konanie pred odvolacím súdom trpí vadou uvedenou v citovanom zákonom ustanovení.

16. Dovolaciemu súdu preto neostalo iné než rozsudok odvolacieho súdu vo výroku potvrdzujúcom v napadnutej časti rozsudok súdu prvej inštancie a v nadväzujúcom výroku o trovách odvolacieho konania zrušiť a vec mu v rozsahu zrušenia vrátiť na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450, 453 C. s. p.).

17. Žalobkyňa sa dovolaním okrem už uvedeného domáhala zrušenia rozsudku odvolacieho súdu aj v časti potvrdenia uznesení súdu prvej inštancie o súdnych poplatkoch. Argumentovala tým, že v konaniach začatých do 30. septembra 2012 sa s podaním odvolania nespája vznik poplatkovej povinnosti. Jej žaloba bola v prejednávanej veci podaná ešte v čase, v ktorom konanie o nej bolo ex lege od súdnych poplatkov oslobodené, pričom toto oslobodenie sa vzťahuje na konanie ako celok (teda aj na odvolanie) a trvá až do právoplatného skončenia veci. Rovnakú argumentáciu použila aj pri súdnom poplatku podľa položky 20a sadzobníka. Súdny jej teda vyrubili súdne poplatky, ktoré jej nemali byť vyrubené a tým jej odňali možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.).

18. K tejto časti dovolania žalobkyne je potrebné uviesť, že smeruje proti rozhodnutiam, ktoré boli síce urobené súčasťou rozsudku odvolacieho súdu, majú však charakter uznesení, a tento nestrácajú, i keď rozhodnutie o uložení poplatkovej povinnosti s meritórnym rozhodnutím vo veci súvisí (§ 234 C. s. p., predtým § 167 ods. 1 O. s. p.).

19. V tomto prípade dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti takým rozhodnutiam odvolacieho súdu, proti ktorým dovolanie nie je prípustné.

20. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, boli uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O. s. p. Žalobkyňou napadnuté uznesenia však nemajú znaky žiadneho z nich. Navyše, v zmysle § 239 ods. 3 O. s. p. v znení účinnom od 1. januára 2015 bolo dovolanie (i keby smerovalo proti uzneseniam uvedeným v § 239 ods. 1 a 2 O. s. p.) neprípustné, ak smerovalo proti uzneseniu odvolacieho súdu o súdnom poplatku. Prípustnosť dovolania žalobkyne preto z ustanovenia § 239 O. s. p. vyvodiť nemožno.

21. Dovolanie žalobkyne by bolo procesne prípustné iba ak v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O. s. p. Žalobkyňa procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O. s. p. netvrdila a ich existencia nebola dovolacím súdom zistená. Dovolanie podľa týchto zákonných ustanovení preto prípustné nie je.

22. Pokiaľ žalobkyňa vyvodzuje procesnú vadu konania uvedenú v ustanovení § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. z toho, že jej boli vyrubené súdne poplatky v rozpore so zákonom, lebo konanie v danej veci bolo oslobodené od súdnych poplatkov, treba uviesť, že samotným vyrubením súdneho poplatku sa účastníkovi neodníma žiadne procesné oprávnenie a nedochádza k odňatiu jeho možnosti pred súdom konať.

23. K tvrdeniu žalobkyne, že súdy nesprávne posúdili otázku vecného oslobodenia predmetného konania

od súdnych poplatkov, ak bolo odvolanie (urobenie podania elektronickými prostriedkami) podané po 30. septembri 2012 dovolací súd uvádza, že podľa obsahu ide o námietku nesprávnosti právneho posúdenia, na ktorom spočíva napadnuté rozhodnutie. Podľa ustálenej súdnej praxe nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.), samo ale prípustnosť dovolania nezakladá (pozri R 54/2012). Napokon treba pripomenúť, že najvyšší súd k tejto otázke prijal stanovisko, ktoré bolo uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 1/2016 a ktoré potvrdzuje správnosť právnych záverov prijatých súdom prvej inštancie a odvolacím súdom.

24. Vzhľadom na to, že dovolanie žalobkyne v časti poplatkov nebolo podľa § 239 O. s. p. prípustné a neboli zistené ani podmienky prípustnosti vyplývajúce z ustanovenia § 237 ods. 1 O. s. p., najvyšší súd dovolanie žalobkyne smerujúce proti týmto potvrdzujúcim uzneseniam krajského súdu ako procesne neprípustné odmietol (§ 447 písm. c/ C. s. p.).

25. V novom rozhodnutí odvolací súd znova rozhodne o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

26. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.